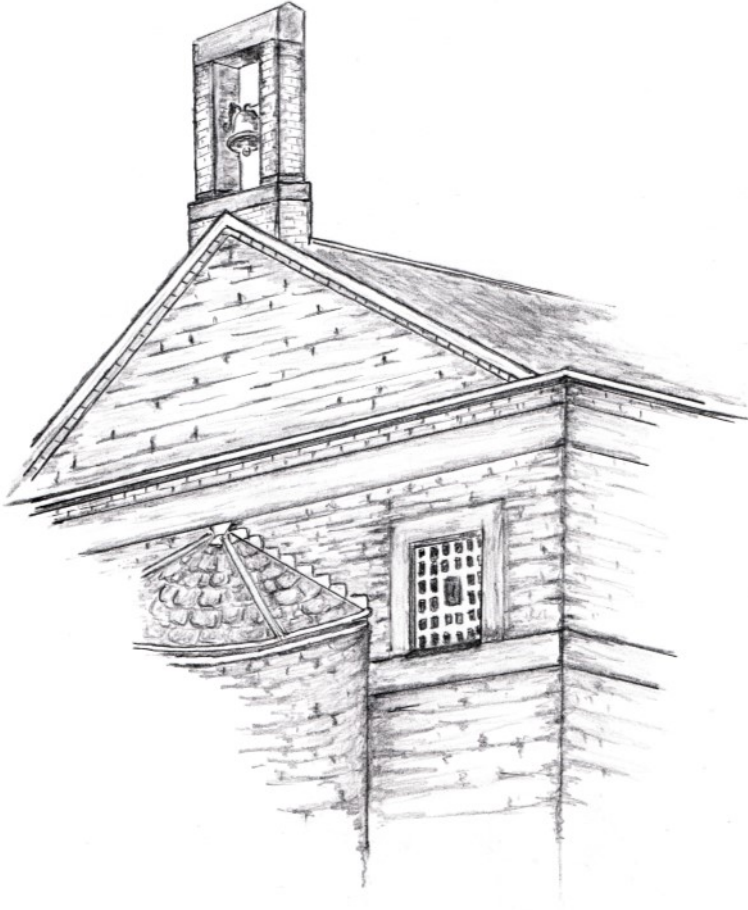

DOBBER

Berichten uit de Doopsgezinde

Jaargang 31 Nummer 02 herfst 2019

Colofon

“Dobber” is een uitgave van de Doopsgezinde Gemeente Purmerend en verschijnt minimaal 4x per jaar, rond de 1e zaterdag van de maand. Bijdrage “Dobber”: € 7,50 per jaar. (bank/giro zie boekhouder)

Copy: voor iedere 15e van de maand.

Vermaning: Julianastraat 7, 1441 EN Purmerend,
www.doopsgezindpurmerend.nl.
dgpurmerend@gmail.com

Voorganger: Vacant

Organist:: Dhr. J.D.M. van ‘t Hooft

Koster: Fam. J. Hoekstra, Botterstraat 33,
1443 ET Purmerend. Tel. 0299 479983

Boekhouder: W.J. Ernsting (zie secretaris)
IBAN: NL40INGB0001618909, (t.n.v. Doopsgez.
Gem. Purmerend)

Zusterkring: Iedere 3e woensdag van de maand (Vermaning)

Verhuur: W.J. Ernsting (zie secretaris)

Redactie: Mw. E. Ernsting-van Eeden, Purmerenderweg 136,
1461 DL Z.O. Beemster, Tel. 0299 434369
Email: eeve61bij@gmail.com

Bezorging: Claire Scherpenhuysen, tel. 0299 429627

Kerkenraad

Voorzitter: Dhr. G. Lankelma, Neckerweg 72, 1461 LG
Z.O.Beemster

Secretaris: Dhr. W.J. Ernsting, per adres Redactie

Lid: Mw. Y. Puymbroeck-Stuurman
Landauerstraat 14, 1445 PK Purmerend

Lid: Mw. C. Scherpenhuysen, Asterstraat 4,
1441 JA Purmerend, Tel. 0299 429627

Lid: Mw. E.C. Ernsting, M.L.Kingweg 93,
1444 EB Purmerend, Tel. 0299 420536

Van de redactie.....

Het heeft veel te lang geduurd (naar mijn zin en ik hoop ook naar uw zin) voordat deze Dobber bij u in de brievenbus ligt. De oorzaak hiervan ligt volledig bij mij, laat ik zeggen: “De tijd vliegt voorbij.” Ik hoop vanaf nu weer meer tijd voor kerkelijke activiteiten te vinden (er staat zelfs eind oktober een kerkenraadsvergadering in mijn agenda), maar moet daarbij niet vergeten ook goed voor mezelf te zorgen (denk aan rust en tijd nemen)

Hansje en ik zijn weer bij elkaar geweest en hebben weer wat artikelen verzameld. Wij hopen dat er voor u ook wat lezenswaardigs bij zit.

Daarnaast vraag ik uw aandacht voor een aantal evenementen, waarvan één in onze kerk. Ik ben één van de uitvoerende musici die een concert geven in onze kerk op zondag 20 oktober a.s. om 16.15 uur (zie artikel elders in het blad).

Ik hoop oprecht dat u voor de feestdagen nog een nieuwe editie van ons kerkblad mag ontvangen, maar ik durf het u niet te beloven.

Veel leesplezier en ik hoop tot snel,

Hansje en Erica

Agenda/diensten

6-10-2019	10.00 uur	Ds. J.E. Klanderman
20-10-2019	10.00 uur	M. Visschers-Woestenburg
20-10-2019	16.15 uur	<i>Concert A Go-Go</i>
3-11-2019	10.00 uur	Ds. J. Kubacki
17-11-2019	10.00 uur	Ds. L. Baars
1-12-2019	10.00 uur	Ds. J.E. Klanderman
15-12-2019	10.00 uur	M. Visschers-Woestenburg
24-12-2019	20.00 uur	Ds. J.E. Klanderman

Vrijheid

Al 75 jaar leven we in vrijheid, maar wat is eigenlijk vrijheid. Na een bezoek aan het Achterhuis van Anne Frank ben ik hier over gaan nadenken. Vrijheid is eigenlijk iets heel apart. Wat voor de een vrijheid betekent kan voor de ander in dezelfde omstandigheden heel wat minder vrijheid betekenen. Laat ik een voorbeeld geven. Toen we de Vermaning aan de Kanaalstraat verkocht hadden hebben we enige tijd onze zondagse diensten in het verzorgings huis ‘De tiengemeenten’ gehouden. We zaten daar in hun recreatie zaal, wij voelden ons daar welkom en hadden goede diensten. Voor een deel van de

bewoners was dit een inbreuk op hun vrijheid om op de plek te gaan zitten waar ze altijd zaten om koffie te drinken. Een ander voorbeeld; loop je in een buurt die je niet kent en zie je daar andere mensen lopen voel je je al gauw wat minder vrij dan als je in je eigen vertrouwde buurt rond loopt. Andersom vraag je je ook heel makkelijk af als je mensen in je buurt rond ziet lopen die je niet bekend voorkomen wat doen die hier en geef je op die manier ook een signaal af van onvrijheid naar de ander. Laten we proberen iedereen te respecteren als mens en als zodanig te accepteren en niet direct te vergelijken met hoe je zelf bent. Laten we vooral proberen anderen niet te vormen naar ons zelf maar door ons doen en laten een voorbeeld te zijn voor onze naasten en een ieder die wij tegenkomen.

Jan Meine

In memoriam

Op zondag 26 mei j.l. is Ron Puijmbroeck, de echtgenoot van Yvonne Puijmbroeck-Stuurman onverwacht overleden. Hij was regelmatig bij ons in de kerk te vinden als er iets aan de hand was met een slot of een sleutel. Ook heeft hij een hele dag geholpen om het orgel op de plaats van bestemming te krijgen. We wensen Yvonne en haar familie alle sterkte om dit verlies een plaats in hun leven te geven.

Erica Ernsting-van Eeden

Organist

Nadat onze vorige organist, dhr Munneke, gestopt is heeft dhr van 't Hooft geruisloos plaatsgenomen op de orgelbank. Een aantal jaren heeft hij heel trouw 2x per maand onze diensten begeleid. Nu gaat hij half oktober samen met zijn vrouw verhuizen naar Geldrop in Brabant. Afgelopen zondag heeft hij een mooie plant en een kaart met inhoud namens de Doopsgezinde Gemeente Purmerend gehad.

We zijn druk bezig met het zoeken van een andere organist. In ieder geval hebben we zondag 20 oktober een organist die komt spelen.

We hopen dat zij zich bij ons snel thuis voelt en wij vaker een beroep op haar mogen doen.

Erica

Concert blazersensemble 'A Go-Go'

A Go-Go is een blazersensemble bestaande uit 9 amateurmusici die in maart van dit jaar een weekend muziek met elkaar hebben ge-

maakt o.l.v. Wilma Meijer. Dit blazersensemble is eigenlijk een dubbel blaaskwintet (met 1 dwarsfluit, 2 hobo's, 2 klarinetten, 2 hoorns en 2 fagotten). We raakten zo geïnspireerd dat we in mei nogmaals bij elkaar zijn gekomen en besloten hebben de muziekstukken voor publiek ten gehore te brengen.

Onze naam is ontstaan vanuit de twee componisten waarvan wij van ieder één werk uitvoeren, Gounod en Gouvy. Beide componisten zijn tijdgenoten en hebben dezelfde leraar gehad.

Het concert is zonder pauze en zal ongeveer 45 minuten duren.

Deze mooie en leuke muziek willen wij u graag laten ervaren.

Wanneer: Zondag 20 oktober 2019

Tijd: 16.15 uur, kerk open vanaf 15.45 uur

Waar: Doopsgezinde Kerk, Julianastraat 7, Purmerend

(ook toegankelijk voor minder validen)

Toegang: Vrijwillige bijdrage

Erica Ernsting-van Eeden

Het wordt altijd weer Kerst

Toen ik in gedachten aan dit stukje begon, zat ik op het balkon.

Het was prachtig weer, een heel mooie nazomerdag en het voelde heel gek om al te denken aan Kerstmis. Want dit stukje is voor het laatste kwartaal van dit jaar.

Maar toen ik tijd had om één en ander op papier te zetten, leek het eerder herfst, het regende een beetje, een paar van de bomen bij mijn flat beginnen al wat geel blad te krijgen en ik had zelfs de verwarming even aan want het voelde gewoon kil. Dit weer past beter bij deze tijd. En hoewel ik weet, dat veel mensen moeite hebben met de herfst en somber worden 'als de blaadjes vallen', houd ik er wel van. Het wordt weer wat vroeger donker en als ik niet meer weg hoeft gaan de kaarsen weer aan. Een oudere vriend noemde me wel eens een 'kaarsomaan', omdat ik altijd wel kaarsen aan heb. En tot 2 jaar geleden had ik zelfs nog echte kaarsjes in mijn kerstboompje. Maar door andere meubels is de indeling van mijn kamer wat anders geworden en heb ik een kleiner boompje, en dus lichtjes. Ook leuk, maar het was wel breken met een lange lange traditie.

En ook al lijkt het nog heel ver weg, we gaan toch weer op weg naar Advent en Kerst. Ook weer zo'n lange traditie: in kerken waar nog elke week dienst is, zoals bij ons in Alkmaar bv., wordt dan elke week een kaars meer aangestoken en ik doe dat thuis

ook. Om aan te geven dat het licht, of liever het Licht, steeds een beetje dichterbij komt. Om uiteindelijk dan uit te komen bij het Grote Licht, het Kind van Bethlehem.

We hebben die aanloop ieder jaar weer nodig. Want de wereld is nog altijd donker, heel donker vaak. En ook al zijn wij in Nederland de afgelopen maand begonnen aan de herdenking van de bevrijding na de 2e Wereldoorlog, en zijn er elke dag wel berichten over wat er 75 jaar geleden in ons land plaatsvond om uiteindelijk aan te komen bij de totale bevrijding van ons land in mei volgend jaar, bijna nergens ter wereld, en ook in delen van Europa niet, is dit mogelijk. Want sinds 1945 is de wereld nooit vrij geweest van oorlog en gewapende conflicten, is er altijd wel ergens strijd geweest, hebben altijd wel mensen en hele volken en volksstammen tegenover elkaar gestaan. Altijd weer wapens, die het alleen maar erger maken en altijd weer, vaak onschuldige, slachtoffers. Als ik dit schrijf is het ook Vredesweek, en het is eigenlijk dieptreurig dat dat altijd nog nodig is.

Daarom dus toch weer op weg naar het licht. Het grote Licht dat met Kerstmis in de wereld komt. Om ons te steunen en te laten zien, dat als wij proberen het goede te doen, de wereld toch een beetje meer warmte kan krijgen, voor iedereen.

Ik wens u allemaal een heel goed najaar en een goede, warme aanloop naar de Kersttijd.

Een hartelijke groet van Hilda Wouwenaar.

De vrijheid tegemoet

Ruim tevoren heb ik een vliegticket geboekt voor een Lucasorde-conferentie in Orlando. De Lucasorde is een internationale, oecumenische gemeenschap die binnen de kerken aandacht vraagt voor de sacramentele en pastorale dienst van genezing. IJveren voor een genezen schepping, dan moet je eigenlijk niet vliegen, ik weet het. Maar geestelijke verdieping vind je niet altijd naast de deur. Ik betaal wat extra, zodat er ergens een boom gepland wordt ter compensatie van de CO₂-uitstoot.

Mijn eerste vlucht herinner ik mij nog goed, ergens in 1970. Het was spannend en je vakantie begon op Schiphol. Bij de balie vroeg ik schuchter om extra beenruimte en dat werd dan geregeld. Leuk momentje was ook dat de gezagvoerder die zich voorstelde, Benno Baksteen heette. Later mocht hij radio- en tv-commentaar geven als ergens op de wereld een vliegtuig was neergestort.

Enfin, eens begon de vakantie op Schiphol. Maar nu niet meer. Drie uur tevoren aanwezig, ben ik krap op tijd bij de gate. Thuis had ik ingecheckt en ontdekte ik dat ik ruim tachtig euro mocht bijbetalen voor wat beenruimte. Mijn instapkaart, leve de techniek, zit op mijn mobiel. Afscheid van mijn vrouw en dan... paniek. De scanner herkent mijn instapkaart-op-schermje niet. Een niet-behulpzame poortwachster wil dat ik bij de incheckbalie een papieren exemplaar ga halen. Maar daar staan inmiddels alweer zo'n veertig mensen. Ik klooi net zo lang met mijn telefoon, tot ik de barcode heb uitvergroot en in een nieuw plaatje heb 'geplakt'. Mijn kleinkinderen zouden trots op me zijn. De roltrap en poortwachster laten me door!

En nu maar hopen dat de controle mij en mijn handbagage laat passeren. Je weet nooit wat voor illegale waar je meezeult. Een glimlach en een geruststellend knikje kan er bij de controleurs niet vanaf. Verdachte zonder aanklacht ben je.

Als ik eindelijk naast de nooduitgang zit, vraagt de stewardess of ik in geval van nood de deur wil openen. 'Mevrouw, ik ben als eerste weg', bezweer ik haar. Als beloning krijg ik een heet lapje om mijn zweterige handen en hoofd te reinigen. De vlucht naar het beloofde land neemt tien vliegrepen. We landen wat hobbelig, zodat mijn hart ook een sprongetje maakt.

Het Vrijheidsbeeld in New York hield de armen wijd uitgespreid voor de sloebers van de wereld. Maar zo niet de douane anno 2019 als ik in Detroit land. In eindeloze rijen schuifel je naar automaten die paspoort en visum controleren. Mijn vingerafdrukken worden niet geaccepteerd. Het duurt lang voor een poortwachster te hulp schiet. Dan wéér een rij en langs een wantrouwige afgezant van Trump. Paspoort, weer vingerafdrukken, weer een foto. Wat ik kom doen? 'Ik ga naar een christelijk congres.' Tot wanneer? 'Tot de dertigste juli.'

Is dat niet wat lang? - Wat moet ik daar nu op antwoorden? Ik waag het op te merken dat een lang oponthoud hier mij m'n aansluitende vlucht doet missen. Met lichte tegenzin laat hij me gaan, de verdachte zonder aanklacht. Geen extra beenruimte naar Orlando. Maar met een verruimd hart nu alle obstakels achter mij liggen.

Als ik eenmaal geland ben, heet de burgemeester van Orlando mij

welkom via de intercom. Op naar de conferentie nu. Christelijk, dat moet een oase van vrijheid zijn. Hoop ik.

Rob van Essen

De glans van eerbied

Meerdere keren zijn we met Remzi en zijn hele gezin naar Turkije gegaan. We hebben daar prachtige weken beleefd. Door een slopende ziekte is hij in Nederland overleden en in Turkije begraven. Na 30 dagen is in de moskee een eerste herdenking van zijn leven. En nu, na een jaar is de grote herdenking van zijn leven. Ook hierbij zijn mijn man en ik welkom.

De moskee loopt helemaal vol. Zoals gewend zitten de mannen en vrouwen gescheiden. Eerst herdenkt de imam (Islamitisch geestelijke) zijn leven en hij spreekt een gebed uit. Stil en ingetogen luisteren de mensen. Ik zit bij de vrouwen en zie hoe de weduwe en de kinderen worden omringd door liefdevolle ogen en armen.

Daarna eten we samen. In de gebedsruimte van de moskee leggen de vrouwen kleden op de grond om daar samen te eten. De mannen eten in de kantine. Door samen te eten delen we het goede van het leven en danken Allah voor de herinneringen aan Remzi zijn leven. Want hij was een vredelievende man die begreep dat mensen het Islamitische geloof verschillend kunnen beleven. Zijn dochter heeft vooraf aan deze bijeenkomst indringend van vader gedroomd. Ze vertelt hoe mooi haar vader het vindt dat we nu allemaal aan hem denken. Een jonge vrouw spreidt teder haar handen uit en bid luidop. Ik voel de kracht van samen zijn als gelovigen.

Nadat het eten is opgeruimd, begint de gebedsdienst. Eerst wordt ingetogen gebeden met vaste woorden, kniebuigingen en lichaamsbewegingen. De imam leest uit de Koran Sura (hoofdstuk) 23. Deze Sura vertelt over Allah, die leven geeft en weer terug ontvangt. En dat Allah de aarde schenkt om in vrede (salaam) met elkaar samen te leven. En ons vraagt eerlijk en goed te leven. Het leven van Remzi wordt genoemd en voorgelegd aan Allah. In stilte geven we ons allemaal over aan de intieme sfeer, bidden ieder ons eigen gebed en zijn in gedachten verzonken. De glans van eerbied en veiligheid spreidt zich over ons uit.

Na de gebedsdienst blijven mensen nog wat hangen, praten zachtjes met elkaar en troosten hen die verdrietig zijn. Op-

nieuw ervaar ik de stille en dragende kracht van het samen zijn als mensen, samen vanuit Allah/God.

De familie bedankt ons dat we aanwezig zijn om dit belangrijke moment met hen te delen. Ook wij zijn dankbaar dat we dit mochten delen met de familie en hele gemeenschap.

Bij het afscheid omhelzen we de familie en wensen hen en de andere aanwezigen de Vrede van God toe. Hun wens voor ons is precies hetzelfde: Salaam Aleikum, de Vrede van God.

Corry Nicolay

Wat doe je...?

Wanneer je getuige bent van een grote ramp, bijvoorbeeld een uitslaande brand, dan kun je drie dingen doen:

- Rennen voor je leven, zo snel als je kunt, en degenen die niet kunnen rennen aan hun lot overlaten.^[SEP]
- Een boze brief schrijven aan de redactie van je krant en eisen dat degenen die verantwoordelijk zijn voor handhaving van de eisen die aan brandveiligheid van gebouwen worden gesteld uit hun ambt worden gezet of gedegradeerd worden.
- Je kunt ook oproepen tot demonstreren.
- Een emmer water op het vuur gooien. En als je geen emmer hebt, dan neem je een glas water. En als je geen glas hebt neem je een theelepeltje water. Iedereen heeft wel een theelepeltje.

Een theelepeltje is heel klein en het vuur is enorm, maar we zijn met miljoenen en ieder van ons heeft wel een theelepeltje.

Ik zou wel de Orde van het Theelepeltje willen oprichten van mensen die dezelfde houding hebben als ik: niet weglopen, geen brieven schrijven!

Maar daadwerkelijk een bijdrage leveren aan een effectieve oplossing van problemen.

En ik zou hen willen vragen een klein theelepeltje op hun revers te dragen, zodat we elkaar herkennen als leden van dezelfde beweging, dezelfde broederschap, dezelfde orde, De Orde van het Theelepeltje.

Dit is mijn filosofie in een notendop of, zo u wilt, in een theelepeltje.

Gedeelte uit een interview met Amos Oz, vrij vertaald uit het engels.

Miljarden theelepeltjes

Ieder van ons is als lid van een wereldbevolking van 7.000.000.000 mensen niet meer dan een mier in een mierenhoop die hooguit een theelepeltje bij kan dragen aan de wereldvrede. Maar door samenwerking kunnen we wonderen verrichten.

Verscheidenheid

Ieder van ons is uniek. Dat is een groot goed. Door deze verscheidenheid vormen we samen een onuitputtelijke bron van creativiteit. Als we een ander die anders is niet veroordelen maar accepteren zoals die is dan kunnen we wonderen verrichten.

Verbondenheid

Samen theelepeltjes-gewijs werken aan een wereld waarin iedereen beschikt over de noodzakelijke levensbehoeften en zich thuis voelt vraagt van ieder van ons aanpassingsvermogen, maar vooral tolerantie, respect, compassie en daadkracht.

De Orde van het Theelepeltje is erop uit een bijdrage te leveren aan de realisatie van het motto:

Samen in Verscheidenheid en Verbondenheid werken aan een samenleving waarin iedereen zich veilig voelt.

Compliment

‘Rij jij of rij ik,’ vraagt Carola aan Pim terwijl ze zijn autosleutels al aanpakt en instapt. Zo verdrietig had ze haar man zelden gezien. Na het condoleren, had hij zijn kop koffie gauw opgedronken en naar haar gewenkt dat hij naar huis wilde.

Zodra Pim ook is ingestapt, start ze de auto en rijdt ze het kerkplein af. De dankdienst voor het leven van zijn collega Madelon was met woorden, liederen en een overweging over Augustinus’ - onrustig is ons hart Heer, totdat het rust vindt in U - prachtig op elkaar afgestemd en het was doodstil geweest toen Madelons man voorin de kerk naast haar kist had gesproken. Meestal had Pim daar een enorme hekel aan, het leek soms wel alsof mensen na hun dood met een speech letterlijk de hemel in geprezen moesten worden, maar dit was zo anders geweest.

Carola rijdt de A2 op, voegt in. ‘Wat waren er veel mensen en wat was iedereen aangeslagen hè.’

‘Hm.’ Pim kon nu alleen nog maar aan de wadlooptocht denken die hij samen met Madelon voor hun jaarlijkse personeelsuitje had georganiseerd. Het eerste uur was pittig geweest vanwege het slik en het gesprek over zijn pas overleden vader later ook, maar wat hadden ze genoten. ‘Hier voor jou,’ had ze terloops gezegd toen ze hem op weg naar Schiermonnikoog een zak Engelse drop gaf omdat hij vroeger regelmatig samen met zijn vader bij Jamin een zak vol schepte en leegat. Wie had daar op het wad kunnen vermoeden dat ze een paar maanden later een hersenvliesontsteking zou krijgen en dat haar oudste dochter haar solopartij voor de komende eindmusical op haar begrafenis zou zingen?

Carola zet de ruitenwissers aan. ‘Je moest zeker ook aan je vader denken?’

‘Ja, maar er is meer.’

‘Wat dan?’

‘Ach, laat ook maar.’

‘Nee, nu wil ik het weten ook, jullie hadden toch geen...’

‘Nee, nee joh.’

‘Wat is er dan?’

‘Laat me nou maar,’ zegt Pim die de verdere terugreis voor zich uit tuurt en pas bij de laatste afslag de stilte verbreekt. ‘Madelon was altijd attent en kon als geen ander luisteren. Door haar persoonlijke aandacht haalde ze - zoals haar man ook memoreerde - het beste in iedereen naar boven en het kan niet anders of dat heeft zich ook op ons werk uitbetaald, maar ik heb er tijdens haar functioneringsgesprekken enkel op gehamerd dat het om de resultaten ging en dat het altijd beter kon, alsof ik mijn vader napraatte, maar nu is het te laat voor een compliment.’

‘Het is nooit te laat,’ zegt Carola terwijl ze hun oprit oprijdt en de auto voor de garagedeur parkeert.

‘Nooit te laat? Madelon is dood, je hebt haar kist vanmiddag toch zelf in de aarde zien zakken?’

Carola valt stil.

‘Hoe heb ik toch zo ongenueanceerd kunnen zijn en waarom heb ik haar geneens voor die zak Engelse drop bedankt?’

‘Nu vooruitkijken Pim, maak er voortaan bij de functioneringsgesprekken van je collega’s gewoon een Madelon -

herinneringsmomentje van waardoor je vanzelf complimenteuzer wordt.’

‘Ja, en sowieso,’ zegt hij opgelucht. Nog voordat hij uitstapt, grist hij zijn I-phone uit zijn jaszak en appt hij Madelons man: ‘Wat heb jij Madelon met je inspirerende speech meer dan recht gedaan.’

Christine van Reeuwijk

Vrede verbindt over grenzen

V- Verdraagzaamheid

R - Redelijkheid

E - Eigenheid

D - Democratie

E- Eerlijkheid

Als *verdraagzaamheid* niet wordt ervaren, als *redelijkheid* ontbreekt wanneer je een keppeltje of een hoofddoek draagt, als je belaagd wordt om iets wat je *eigenheid* bepaald, dan merk je niet dat je in een *democratie* leeft en voel je in alle *eerlijkheid* angst en bedreiging. Dan vertrek je naar Israël, omdat je daar veilig Jood en Jodin kunt zijn. Dan neem je de oorlog in Israel maar voor lief, omdat die minder bedriegend is dan de verhalen over de Jodenhaat tijdens de Tweede Wereldoorlog en de vernietigende Holocaust.

Daarom heb ik zorgen door de toenemende agressie tegen willekeurige Joodse mensen. Zorgen om het zingen van antisemitische teksten door voetbalsupporters in het centrum van Leeuwarden. Het pesten en belagen van een zwarte vrouw en homo's. Zelfmoordactivisten die vanuit hun geloofsbeleving veel mensen mee sleuren in de dood. En dat na de geschiedenis van vernietiging van miljoenen Joodse kinderen, vrouwen en mannen.

Waarom worden dat incidenten genoemd, zeker met de kennis van de Tweede Wereldoorlog? Het zijn geen incidenten, het is een toenemende tendens. Door de verruwing staat het positieve onder druk en wordt belachelijk gemaakt, net als tijdens de 2e Wereldoorlog.

Ik werk samen met mensen afkomstig uit vele culturen en geloven.

Zo graag willen ze in vrede met elkaar leven. Goedwillende mensen, ook Nederlanders. Ouders die bezorgd en bang zijn dat hun kinderen mee gezogen worden in de verruwing, agressie, mensenhaat en het antisemitisme.

Bovendien komen meerdere nieuwe Nederlanders uit landen waar de Holocaust, de vernietiging van miljoenen Joden, wordt ontkend. Op een Arabische televisie en in Arabische scholen wordt de Holocaust een Joodse leugen genoemd. 'Is het echt gebeurt', vragen vriendelijke gevluchte jongeren aan mij. Heel eerlijk en open vragen zij dit omdat ze mij vertrouwen. Even eerlijk vertel ik over de vernietiging van miljoenen Joodse en homofiele mensen, van zigeuners, vrouwen - mannen en kinderen - in gaskamers en ovens. Daarom is het belangrijk dat de 2e Wereldoorlog een verplichte plaats krijgt op alle basisscholen en in het voortgezet onderwijs in Nederland.

In de Bijbel en de Thora staat in Jesaja 56 en dus ook in Koran, *'Voor hen wil ik binnen mijn muren herdenken, hen wil ik een een 'yad vashem'- een naam en een plaats - geven, wat niet uitgewist zal worden'*. Daarom heet in Jeruzalem het herdenkingspark *'Yad vashem'*.

Het spreekwoord leert: 'Wie zwijgt stemt toe'. Wie niets doet laat het negatieve gebeuren. Volwassenen, wijs alsjeblieft jongeren en kinderen, vanuit de geschiedenis op het gevaar wat hierin schuilt. We hebben elkaar als inwoners van Nederland nodig om het vele positieve wat gebeurt, zichtbaar te maken en te versterken. Want vrede verbindt grenzeloos, als we kunnen ervaren, *verdraagzaamheid, redelijkheid, eigenheid, democratie, eerlijkheid*, zo kleurrijk als we zijn in Nederland.

Van harte de wens: Shalom, De Vrede van Christus, Salaam.
Corry Nicolay: PKN predikant kleurrijke communicatie

Er valt nog veel te leren van onze Oosterburen

In mei vertoefden we een week in Leipzig in voormalig Oost-Duitsland. Tegenwoordig is het juist, zo las ik, om van Midden-Duitsland te spreken, als het over dat deel van Duitsland gaat. Er was veel dat me trof, wat vooral betrekking heeft op de verhouding van kerk en staat, de omgang met de schaduwkanten van geschiedenis in het bijzonder natuurlijk WO II en Holocaust, de

waardering van de democratische rechtsstaat en de inzet om deze te behoeden. En daarnaast was er natuurlijk de (kerk) muziek op welk terrein de stad het nodige heeft te bieden vanuit het rijke verleden met J.S. Bach die vele jaren in Leipzig in de Thomaskerk heeft gewerkt. Een traditie die in de Thomaskerk gekoesterd en in ere wordt gehouden met een programma waar je als liefhebber van kerkmuziek je vingers bij aflikt.

Grondwet en rechtsstaat

In de week van ons verblijf was er in de media en op straat veel aandacht voor de viering van 70 jaar Grondwet in de Bondsrepubliek. Zo was er op TV een programma gewijd aan de Grondwet, waarbij de studiogasten allerlei vragen konden overleggen aan een rechter van wat bij ons dan Hoge Raad zou heten. Het geeft aan welke waarde er aan de Grondwet wordt gehecht.

In de stad was er op de markt een groot festijn. De SPD-burgemeester sprak, een voormalig lid van de beweging voor burgerrechten in de DDR en later Europarlementariër vertelde dat zij in de DDR tot crimineel werd bestempeld door haar acties. De biertap ging open en aan lange tafels werd er taart gegeten en gratis ijs voor de kinderen, ook dat hoort bij een feest.

Opmerkelijk vond dat ik deze festiviteit door de Pfarrerin van de vermaarde Thomaskerk werd geopend en een deel van de jongenscantorij van deze kerk zong daarbij enkele liederen (o.a. Wie maar de goede God laat zorgen; dat kwam wel binnen bij mij). Zoiets is in Nederland ondenkbaar, waar de kerk nauwelijks geduld wordt bij publieke samenkomsten of herdenkingen. Het moet vooral 'algemeen' blijven. Geloof is iets voor achter de voordeur volgens een doorgeslagen liberaal denken.

In Duitsland wordt duidelijk waarde gehecht aan de traditie, de waarden van humaniteit waarvan de kerk al eeuwen de drager is.

Omgang met het verleden

Duitsland ziet zijn donkere kant in de geschiedenis onder ogen. Zo is het in Leipzig gevestigde Zeitgeschichtliches Forum, een museum met aandacht voor dictatuur en democratie na 1945 een toonbeeld voor een goede omgang met het verleden.

In ons land blijkt het steeds weer moeilijk om de zwarte bladzijden van ons land open te leggen. Eindelijk komt er om maar een heet hangijzer te noemen nu een gedegen onderzoek naar 400 jaar relatie van Nederland met Indië (de oude Drees noemde de jaren 1945-1949 met de Indonesiëkwesie, waarin hij de premier was:

‘vier jaar nachtmerrie’, Trouw 15 juni).

Zondag bezochten we een kerkdienst. We waren met een handjevol mensen in een wat troosteloze kerk in een buitenwijk van de stad. De boodschap binnen de kerkmuren was allesbehalve deprimerend. De enthousiaste Pfarrerin hield een mooi verhaal op zondag Kantate over de waarde van muziek aan de hand van het verhaal van David die de kwade geesten verdrijft bij Saul door zijn spel op de lier.

Er werd een kanselboodschap van de bisschop voorgelezen, pal een week voor de Europese verkiezingen. Er klonk dankbaarheid in door dat Duitsland ondanks de zwarte bladzijden vanwege WO II en de Holocaust weer in de Europese gemeenschap was opgenomen en er was een waarschuwing tegen krachten die de democratie ondermijnen en migranten in een kwaad daglicht stellen. Ook weer een mooi voorbeeld van het onder ogen zien van de schaduwkant van de geschiedenis en de les die daaruit geleerd kan worden.

Het was een oproep om te gaan stemmen en de democratie op deze wijze levend te houden en daarin verantwoordelijkheid te willen nemen als christen en burger.

Al deze ervaringen gaan met me mee wanneer wij als gemeente in onze eigen context een manier zoeken om kerk en samenleving, kerk en dorp of stad op elkaar te betrekken.

Ds. Arie Broekhuis

Eenzaamheid

Ze werkte nu ongeveer een jaar in ons verpleeghuis. Een vriendelijke, leuk uitziende vrouw, die door haar open houding en gezonde arbeidsethos binnen no-time was ingeburgerd. Soms, als onze werkdagen samenvielen, zaten we tijdens de lunch aan dezelfde tafel.

Op een dag bleken we daar als eersten te zijn beland, en ik vroeg haar hoe het met haar ging. Ze antwoordde: *“Goed, ik zeg altijd dat het goed gaat”*. Ik keek haar aan en zei: *“Dus ook als het niet goed gaat?”*

Ze knikte. Het was even stil. Achter ons hoorden we onze medelunchers aankomen die nog even koffie, thee of soep gingen inschenken. Voordat dit clubje aan onze tafel aanschoof zei mijn collega zacht: *“Weet je, ik kan helemaal niet tegen het alleen zijn. Ik heb heel goed contact met de kinderen en de kleinkinderen,*

maar als je thuiskomt.....”

Ze viel stil. “.... *dan is daar niemand*” vulde ik voorzichtig aan. “*Ja*” antwoordde ze. “*En soms denk ik dan: ik ga maar naar bed. Dan lig ik om vier uur op bed*”.

Toen eenmaal de tafel verder gevuld werd, staaften we ons gesprek. Een gesprek waar echter voor mij nog geen einde aan gekomen was. Wat mijn collega vertelde had mij geraakt - dat ze zo eenzaam was, ondanks alles wat ze deed. Het gesprek had mij ook geraakt, omdat ik het totaal niet van haar had verwacht. Natuurlijk waren verhalen over eenzaamheid me niet onbekend. Als predikant-geestelijk verzorger luisterde ik naar onze bewoners: naar de verhalen van hen die er nog zelf over konden spreken en naar de verhalen die ik vermoedde of aanvoelde bij bewoners die op andere manieren communiceerden. Maar dat het ook speelde bij mijn collega's, bij mensen die nog midden in het leven stonden, dat had ik me nog niet eerder op deze manier gerealiseerd.

Op dat moment, bij dat openhartige gesprekje aan het begin van de lunch, begon dit boekje over eenzaamheid. Omdat ik toen besepte dat een onderwerp waarvan we eigenlijk allemaal wel weten dat het bestaat, toch aan onze aandacht kan ontsnappen. Omdat ik toen besepte dat eenzaamheid dichterbij is dan ik dacht.

Herfstvlinder

In de doolhof van mijn denken loop ik met verdwaalde blik
tussen troosteloze heggen –
het is herfst
ik zoek de uitgang, het einde van de weg vol ongewisse bochten
ik zoek, soms wanhopig, soms gelaten
gelijk een rusteloze vlinder –
het is herfst
totdat ik een bankje vind waarop ik uit kan rusten
bezinging in de koele
wind wordt troost:
eens zal de uitgang zich vanzelf doen vinden –
genoeg voor het heden is de eerstvolgende bocht
Oeke Kruythof